

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCUZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate
Pentru străinătate se adaugă timbrul poștal

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secțiunea I*: Preotul Radu Marinescu cu Florea Stoica. — *Secțiunea III*: Societatea anonimă pentru industria alimentară „Coroana” cu Primăria comunei Ploești.

Curtea de apel din București, secțiunea III: Societatea «Româno-Americană» cu Societatea «Concordia». — *Secțiunea IV*: Maria S. Petrescu cu Maria și Gh. Ionescu.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ. — *Curtea de apel din Bruxelles*. — Observațiune de S. R.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 15 Ianuarie 1913

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Preotul Radu Marinescu cu Florea Stoica

CUNUNIE RELIGIOASĂ. — PREOT. — REFUZ DE A OFICIA. — ACȚIUNE ÎN DAUNE. — CESTIUNE PREJUDICIALĂ. — COMPETENȚĂ. — CANOANE. — INSTANȚE BISERICEȘTI. — LIPSĂ DE BAZĂ LEGALĂ. — ART. 19 ȘI 20 LEGEA CLERULUI MIREAN.

INCOMPETENȚĂ DIN CAUZA MATERIEI. — MOTIV DE ORDINE PUBLICĂ. — PROPUNERE DIRECTĂ ÎN CASAȚIUNE — ART. 111 PR. CIVILĂ.

1° Cestiunea de a se ști dacă refuzul preotului de a oficia o cununie religioasă, adică de a-și îndeplini una din datoriile sale bisericesti, își găsește justificarea sa pe baza canoanelor, este o cestiune prejudicială de competența consistențiilor spirituale create prin legea clerului mirean, iar nu a tribunalelor ordinare care nu au cădere să interprete și să aplice sfintele canoane.

În speță, dacă instanțele bisericesti vor găsi apărarea peotului întemeiată, adică dacă se va constata că în adevăr canoanele opresc pe preoți de a oficia cununia religioasă când unul din soți este armean, de rit eterodox, afară de nu există o dispensă, în acest caz nu se poate imputa preotului nici o culpă și deci acțiunea în daune ce i s'a intentat pe cale civilă rămâne fără bază legală.

2° Motivul de necompetință din cauza materiei este de ordine publică și deci poate fi propus direct la Curtea de casație.

No. 30. — Casată fără trimitere, în urma recursului făcut de preotul Radu Marinescu, sentința tribunalului Ilfov secția IV No. 94 din 1910, dată în proces cu Florea Stoica.

S'a ascultat d-l avocat Armand Ilescu, pentru recurent, în dezvoltarea mijloacelor de casare, lipsind întimitul.

Curtea, deliberând,

Asupra primului motiv de casare:

I. «Necompetință, violarea art. 20 din legea clerului mirean din 1906 și exces de putere.

«În adevăr, obiectul procesului fiind refuzul de a se oficia cununia religioasă și acest refuz în caș când nu ar fi fost întemeiat constituind o abatere dela art. 19 din legea clerului mirean, această abatere nu putea fi judecată conform art. 20 din aceeaș lege decât de consistențiile spirituale eparchiale. Tribunalul, judecând acest lucru, a violat art. 20 din legea clerului mirean, și judecând fără competență a comis un exces de putere.

«Deși acest motiv nu a fost invocat înaintea instanței de fond, totuși noi putem să-l invocăm pentru prima oară înaintea Inaltei Curți, fiind de ordine publică, care conform art. 111 pr. civilă, trebuia invocat chiar din oficiu».

Având în vedere sentința supusă recursului din care se constată că intimatul a chemat în judecată pe recurent spre a fi obligat să-i plătească daune, pentru că, fără nici un motiv serios, a refuzat să officieze cununia sa religioasă; că, recurentul preot s'a apărât susținând că nu putea să officieze acea cununie pentru două motive:

1) Pentru că unul din soți era armean de rit eterodox și, în acest caz, canoanele bisericei ortodoxe opresc pe preoți de a oficia dacă nu există o dispensă; și 2) pentru că trebuia să asiste și preotul enoriei din care face parte ginerile, cum cere art. 23 din legea clerului mirean și circulara protoeriei respective sub No. 128 din 1906;

Că, tribunalul judecând în apel, a respins ambele aceste mijloace de apărare și admitând acțiunea intimatului a condamnat pe recurent să-i plătească 100 lei daune;

Considerând că art. 19 și 20 din legea clerului mirean din 26 Februarie 1906, prevede că preoții sunt datori să servească toate oficiile religioase, și că pentru judecarea abaterilor ce le-ar săvârși se instituiesc instanțe judecătorești bisericești și anume consistoriile spirituale eparhiale și consistoriile apelative;

Că, art. 21 din aceeași lege, ocupându-se de competența acestor instanțe bisericești prevede că consistoriile eparhiale vor judeca și se vor pronunța asupra tuturor cazurilor în care vreun preot, sau ceilalți servitori bisericești, au făptuit vreuna din vinele prevăzute de sfintele canoane, de regulamentele Sf. Sinod, sau dacă nu și-au îndeplinit vreuna din obligațiile impuse prin legea clerului mirean, prin alte legi ale țării, prin regulamente și dispozițiuni ministeriale și chiriarchale, precum și de orice alte vini de natură a le perde caracterul;

Considerând că, în speță, acțiunea intimatului se întemeiază pe refuzul preotului recurent de a săvârși taina cununii, adică de a-și îndeplini una din îndatoririle sale bisericești; că, preotul își justifică acest refuz bazându-se pe canoane și pe dispozițiile din le-

gea clerului mirean și din circulara protoeriei, care l-ar opri să dea în speță benedictiunea sa religioasă;

Că, dacă această apărare a preotului va fi întemeiată, adică dacă se va constata că, în adevăr, canoanele opresc pe preoți de a oficia cununia religioasă când unul din soți este armean, de rit eterodox, afară de nu există o dispensă, în acest caz nu se poate imputa preotului nici o culpă și deci acțiunea în daune ce i s'a intentat pe cale civilă ar rămâne fără nici o bază legală;

Că, dacă însă instanțele judecătorești bisericești vor găsi că refuzul preotului de a oficia cununia nu-și găsește justificarea pe baza canoanelor, atunci acțiunea în daune ce i s'a intentat pe cale civilă urmează să fie judecată de instanțele judecătorești ordinare, conform dreptului comun;

Considerând că această cestiune de a se ști dacă în adevăr refuzul preotului își găsește justificarea sa pe baza canoanelor, cestiune de care depinde soluția procesului, nu poate fi judecată și rezolvată de către instanțele judecătorești ordinare, de oarece a fost dată în competența consistoriilor bisericești prin legea specială a clerului mirean din 1906, menționată mai sus;

Că, față cu această dispoziție specială care fixează competența unor instanțe judecătorești de ordin spiritual bisericesc, competența generală a tribunalelor ordinare încetează, ele neavând cădere să interprete și să aplice dispozițiunile prevăzute în sfintele canoane;

Considerând că acest motiv de necompetință din cauza materiei este de ordine publică și deci poate fi propus direct la Curtea de casație;

Că, prin urmare, tribunalul și judecătorul neavând competență să judece cestiunea prejudicială arătată mai sus, sentința adusă în recurs urmează să fie casată fără trimitere, rămânând ca cei în drept să se adreseze mai întâi, dacă vor găsi de cuviință, instanțelor bisericești prevăzute de legea clerului mirean, pentru judecarea cestiunii prejudiciale;

Pentru aceste motive, casează fără trimitere,

SECȚIUNEA III

Audiența dela 14 Iunie 1913

Președința d-lui I. Duca, președinte

Societatea anonimă pentru industria alimentară «Coroana»
cu Primăria comunei Ploești

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — PRIMAR. — ORDONANȚĂ. — VÂNZAREA OBIECTELOR DE ALIMENTAȚIE ÎN PIAȚĂ. — RESTRICTIUNE. — ART. 58 ȘI 99 L. COMUNALĂ.

Din combinațiunea art. 58 și 99 din legea pentru organizarea comunelor urbane din 1894 cu modificările ei din 1900 și 1906, rezultă că, în principiu, primarul este în drept a da ordonanțe în privința măsurilor locale asupra obiectelor încredințate vigilenței și autorității sale și că tot el este competent în a reglementa și aplica măsurile de poliție comunală între altele și în privința vânzării obiectelor de îndestulare publică.

Prin urmare, când în vederea urcării mereu crescânde a prețului legumelor din cauza speculei și a cumpărărilor cu ridicata pentru diverse întreprinderi, primarul dă o ordonanță prin care interzice mai înainte de ora 10 dimineața cumpărarea și ridicarea de pe piețele publice a legumelor, fructelor, etc., fie pentru speculă, fie pentru întreprinderi industriale, prin acest fapt nu comite nici un exces de putere și nu violează citatele texte de lege, căci din conținutul lor rezultă înverat că el este competent a lua asemenea măsuri pe cale de ordonanțe și regulamente în interesul populațiunii orașului a cărui administrație și îngrijire o are.

Mo. 281. — Respins recursul făcut de societatea anonimă pentru industria alimentară «Coroana» în contra ordonanței cu No. 9053 din 8 August 1912, a primăriei comunei Ploești.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier St. Miculescu. S'a ascultat d-l avocat D. Comșa, pentru recurentă, în desvoltarea mijloacelor de casare; și d-l avocat Gh. Tomescu, din partea intimatului, în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere recursul făcut de societatea anonimă «Coroana» pentru industria și comerțul de con-

serve alimentare prin petiția înregistrată la No. 4942 din 1 Iunie 1913;

Având în vedere că, prin această petițiune, societatea recurentă se plânge că pe nedrept, cu incompetență și exces de putere, primarul orașului Ploești, prin ordonanța sa din 8 August 1912, i-a limitat dreptul de a cumpăra zarzavaturi după piața orașului mai înainte de ora 10 dimineața, de oarece art. 58 din legea comunală arată precis și limitativ care sunt materiile supuse reglementării primarului și nici un alt text de lege nu-i dă dreptul de a lua asemenea măsuri, decât numai pentru alimentele de prima necesitate: carne și pâine;

Având în vedere actele depuse în cauză, debaterile urmate și concluziunile orale ale părților;

Având în vedere art. 5 al. / din legea Curței de casație pe care societatea recurentă își întemeiază recursul ce a făcut;

Considerând că, prin acest text de lege, secțiunea III a acestei Inalte Curți judecă, pe lângă altele, și recursurile acelor cari s'ar pretinde vătămăți în drepturile lor printr'un act administrativ de autoritate făcut cu călcarea legei;

Având în vedere art. 58 și 99 din legea pentru organizarea comunelor urbane din 1894 cu modificările ei din 1900 și 1905;

Considerând că, din combinațiunea acestor texte de lege, rezultă că, în principiu, primarul este în drept a da ordonanțe în privința măsurilor locale asupra obiectelor încredințate vigilenței și autorității sale, și că tot el este competent în a reglementa și aplica măsurile de poliție comunală, între altele în ce privește vânzarea obiectelor de îndestulare publică;

Considerând că, din cauza diversității împrejurărilor, legiuitorul n'a putut să prevadă în detaliu ce măsuri să se ia în anume cazuri, ci a lăsat în grija primarului să ia precauțiunile ce va crede de cuviință pentru ca piața să nu fie lipsită de obiectele necesarii pentru îndestularea publică;

Considerand că, în speță, primarul orașului Ploești, pe de o parte în vederea urcării mereu crescânde a prețului legumelor din cauza speculei și a cumpărărilor cu ridicata pentru diverse întreprinderi; iar pe de alta, în vedere că piața publică e menită să servească interesele mulțimei, iar nu pe speculanți sau

pe câțiva mari întreprinzători, dând ordonanța din 8 August 1912, atacată prin recursul de față, prin care se interzice cu desăvârșire, mai înainte de orele 10 dimineața, cumpărarea și ridicarea de pe piețele publice a legumelor, fructelor etc., fie pentru speculă, fie pentru întreprinderi industriale, prin acest fapt n'a comis nici un exces de putere, n'a violat sus citatele texte de lege, căci din conținutul lor rezultă învederat că el este competente a lua asemenea măsuri pe cale de ordonanțe și regulamente în interesul populațiunii orașului a cărui administrațiune și îngrijire o are.

Că, dar, motivele de casare nefiind fondate, recursul cată să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA III

Audiența dela 22 Februarie 1913

Președînța d-lui D. G. Maxim, consilier

Societatea «Româno-Americană» cu Societatea «Concordia»

PERIMARE. — ACT DE PROCEDURĂ. — ÎNCHERERE. — SCOATEREA DE PE ROL A UNEI AFACERI. — ART. 257 AL. 2 PR. CIVILĂ.

PERIMARE. — AFACERE SCOASĂ DE PE ROL. — CERERE DE A SE CITA DIN NOU PĂRȚILE. — ACT ÎNTRERUPĂTOR.

PERIMARE. — AFACERE SCOASĂ DE PE ROL. — CERERE DE REDESCHIDERE. — ACT ÎNTRERUPĂTOR.

1° Încheerea prin care judecata a dispus scoaterea de pe rol a unei afaceri pentru un motiv oarecare constituie un act de procedură în sensul art. 257 al. 2 pr. civilă.

2° Cererea de a se cita din nou părțile într'o pricină care s'a scos de pe rol, întrerupe perimarea dacă s'a făcut în cursul a doi ani dela cel din urmă act de procedură pe timbru legal și cu plata taxelor pentru citațiuni.

Atunci însă când cererea sau citațiunile sunt scutite de timbru, o simplă cerere de redeschidere a pricinei sau citarea părților este de ajuns.

3° Odată cererea de redeschidere regulat introdusă și părțile citate, întreruperea perimării s'a operat definitiv, chiar dacă la termenul fixat după acea cerere partea interesată nu s'a prezentat ca să stăruie în judecată, căci prin faptul neprezentării părței care a cerut redeschiderea

efectul întreruperii nu se poate perde întrucât legea nu prevede o asemenea decădere.

No. 36. — S'a ascultat d. avocat Luca pentru apelantă și d. avocat Al. Stănculescu din partea intimătei.

Curtea,

Asupra cererii făcută de societatea „Româno-Americană” prin petiția înregistrată la No. 6529 din 14 Decembrie 1912, de a se declara perimat apelul făcut de societatea »Concordia» contra hotărârei No. 361 din 1907 a comisiunii de consolidare din județul Prahova;

Văzând actele cauzei și raportul dresat de d-l greșier, conform art. 257 pr. civilă, și ascultând susținerile părților;

Având în vedere că din toate acestea se constată în fapt următoarele: În ziua de 8 Martie 1908, societatea „Concordia” a făcut apel contra hotărârei de consolidare No. 361 din 1907 a comisiunii din județul Prahova. După mai multe amânări legale, acest apel în ziua de 9 Noembrie 1910 prin încheierea No. 2327 a fost scos de pe rol, de oarece nu fuseseră citați pentru acest termen concedenții și vecinii. În ziua de 6 Noembrie 1912, societatea „Concordia”, prin petiția înregistrată la No. 5546, pe timbru de 30 bani, cere fixarea ușui termen în apelul său, termen care se fixează la 7 Decembrie 1912, când prin încheierea No. 2356 din acea zi, neprezentându-se părțile, Curtea suspendă judecarea acestui apel, iar la 14 Decembrie 1912, societatea „Româno-Americană” introduce cererea de perimare de față;

Având în vedere că reclamanta în perimare își bazează cererea sa pe următoarele motive: a) măsura luată de Curte prin încheierea din 9 Noembrie 1910, este o suspendare și ca atare procesul nu putea fi pus pe rol decât dacă se făcea o cerere de redeschidere pe timbru legal de 5 lei; or, cererea făcută de apelant la 6 Noembrie 1912, este numai pe timbru de 30 bani și ca atare este nulă, nule fiind și dispozițiile luate de Curte pe baza ei, că dar apelanta și-a lăsat apelul său în părăsire dela 9 Noembrie 1910 până la 14 Noembrie 1912, data introducerii cererii de perimare, adică mai bine de doi ani de zile, termenul de peremțiune conform art.

257 pr. civilă, în asemenea afaceri fiind de doi ani; b) chiar dacă cererea dela 6 Noembrie 1912 este făcută pe timbru legal, ea nu poate avea caracterul de a întrerupe peremfiunea, de oarece apelanta nu s'a prezentat la termenul fixat după această cerere și n'a stăruit în judecarea apelului său;

Având în vedere dispozițiile art. 257 pr. civilă, după care orice acțiune, opoziție sau apel se poate perimă după cererea părții interesate, dacă s'a lăsat să treacă doi ani dela cel din urmă act de procedură, fără a se stăruie în judecata pricinii;

Că, prin act de procedură se înțelege orice măsură sau dispozițiune se va fi luat de judecător în cercetarea pricinii;

Că, perimarea nu se poate întrerupe decât printr'un act de procedură regulat și cu caracter contradictoriu;

Considerând că încheierea prin care judecata a dispus scoaterea de pe rol a unei afaceri, pentru un motiv oarecare, constituie un act de procedură în sensul art. 257 al. 2 pr. civilă;

Că, cererea de a se cita din nou părțile într'o pricină care s'a scos odată de pe rol, întrerupe perimarea dacă s'a făcut în cursul a doi ani dela cel din urmă act de procedură, pe timbru legal și cu plata taxelor pentru citațiuni;

Că, atunci însă când cererea sau citațiile sânt scutite de timbru, o simplă cerere de redeschidere a pricinii sau de citarea părților este de ajuns;

Considerând că obiecțiunea ce se face în speță de avocatul societății „Româno-Americană“, cum că cererea ce s'a făcut la 6 Noembrie 1912 de societatea „Concordia“ de a se cita din nou părțile în apelul ei, care fusese scos din rol la 9 Noembrie 1910, nu a putut întrerupe perimarea acestui apel, de oarece n'a fost făcută decât pe timbru de 30 bani, iar nu de 5 lei cum cere art. 22 al. 16 din legea timbrului, nu este fondată, întâi pentru că încheierea dela 9 Noembrie 1910, prin care pricina fusese scoasă din rol pentrucă nu se citaseră și concedenții, nu se poate numai decât asemenea cu o încheiere de suspendare, în sensul art. 253 pr. civilă, pe câtă vreme judecata n'a declarat că înțelege să facă aplicația acestui text de lege, ci mai mult cu o amânare fără termen pentru a se cita și concedenții; și

al doilea pentru că, chiar dacă s'ar putea asemenea încheierea vorbită cu o suspendare, totuși actele de procedură în materie de consolidare fiind scutite de timbru (vezi art. 9 din legea de consolidarea terenurilor petrolifere), cererea de redeschidere sau de citarea părților făcută în speță de societatea „Concordia“ la 6 Noembrie 1912, adică înainte de a se împlini doi ani dela ultimul act de procedură, a fost bine făcută pe timbru de 30 bani, ca orice cerere sau petițiune adresată unei autorități publice (art. 17 din legea timbrului);

Că, părțile fiind citate regulat în urma aceleiași cereri pentru 7 Decembrie 1912, și cererea constituind astfel un act de procedură cu caracter contradictoriu, ea a întrerupt perimarea apelului scos din rol;

Considerând, de asemenea, că și cel de al doilea argument adus de reprezentantul societății „Româno-Americană“ în susținerea cererii sale de perimare este fără temei, întrucât odată cererea de redeschidere regulat introdusă și părțile citate, întreruperea perimării s'a operat definitiv, chiar dacă la termenul fixat după aceea cerere partea interesată nu s'a prezentat ca să stăruie în judecată;

Că, efectul întreruperii prin facerea actului cu caracter contradictoriu nu se poate pierde prin faptul neprezentării părții care a cerut redeschiderea pricinii, întrucât legea nu prevede asemenea decădere;

Că, partea citată din nou, în speță societatea „Româno-Americană“, n'avea decât să se prezinte dânsa la 7 Decembrie 1912 și să ceară respingerea apelului ca nesuștinut, după cum legea îi dă drept s'o facă;

Că, așa fiind, cererea de perimare făcută de societatea „Româno-Americană“, prin petiția înregistrată la No. 6529 din 14 Decembrie 1912 este neîntemeiată și cată a se respinge ca atare, acordându-se societății „Concordia“ 50 lei cheltueli de judecată cât s'a apreciat de Curte.

Pentru aceste motive, respinge ca nefondată cererea făcută de societatea „Româno-Americană“.

Semnați: D. G. Maxim, I. Baștea, Ar. Alexandrescu,
Al. Dem. Oprescu.

SECȚIUNEA IV

Audiența dela 19 Iunie 1913

Președinta d-lui M. Gr. Ciocârdia, președinte

Maria S. Petrescu cu Maria și Gh. Ionescu

INTERDICȚIUNE. — ACTE FĂCUTE DE O PERSOANĂ ÎN STARE DE SMINTIRE. — ATACARE DUPĂ MOARȚEA EI. — PROBE LEGALE. — SMINTIRE ACCIDENTALĂ ȘI CONTINUĂ. — ART. 449 COD. CIVIL.

Legiuitorul pentru a nu da naștere la procese adeseori temerare și greu de rezolvat, derogând prin art. 449 cod. civil, dela dreptul comun, a dispus că, în urma morții unei persoane, nu se pot ataca de moștenitori actele săvârșite de acea persoană în stare de smintire de minte decât atunci când interdicțiunea ei a fost pronunțată sau cel puțin cerută pe când trăia, sau când dovada smintirii minții rezultă din chiar cuprinsul actului atacat.

Astfel, pe câtă vreme în art. 449 cod. civil, nu se face nici o deosebire între smintirea de minte accidentală și cea continuă, urmează că singurele probe de smintirea minții admise după moartea unei persoane, sunt cele deduse din interdicțiunea ei sau din cererea interdicțiunii, ori acelea care rezultă din însuși actul făcut de acea persoană. Prin urmare, în nici un caz proba testimonială nu poate fi primită.

No. 120. — Au pledat d-nii avocați Nemetescu și Toma Dragu pentru apelantă, d-l avocat Paul Capeleanu, pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute de Maria S. Petrescu, deoparte, și de Maria G. Ionescu cu autorizațiunea soțului său de altă parte, în contra sentinței civile No. 670 din 1912 a tribunalului Ilfov secția III-a;

Având în vedere că ambele aceste apeluri au fost conexe de această Curte în baza art. 110 din procedura civilă prin jurnalul No. 161 din 1913;

Având în vedere că, prin sentința apelată, s'a respins ca nefondată acțiunea intentată de Maria S. Petrescu prin petițiunea înregistrată la No. 10963 din 1911 în contra d-lor Maria Gh. Ionescu și Gh.

Ionescu, personal și ca soț, prin care se cerea anularea actului de vânzare autentificat de tribunalul notariat Ilfov la No. 2118 din 1905 și în același timp s'a respins ca fără interes cererea reconvențională formulată de soții Ionescu prin petițiunea înregistrată la No. din 26 Aprilie 1912 în contra d-nei Maria S. Petrescu;

Având în vedere că, apelanta Maria S. Petrescu susține înaintea acestei Curți și pretinde să i se admită proba testimonială spre a stabili că defuncta Paulina S. Petrescu, în momentul facerii actului de vânzare autentificat la tribunalul Ilfov secția de notariat sub No. 248 din 14 Martie 1905, nu era în întregimea facultăților sale mintale pentru a-și da seamă de gravitatea actului ce făcea, așa că nu a dat un consimțământ valabil;

Considerând că legiuitorul, pentru a nu se da naștere la procese adeseori temerării și grele de rezolvat, a derogat dela dreptul comun prin art. 449 cod. civil, prin care dispune, că în urma morții unei persoane, nu se pot ataca de moștenitori actele săvârșite de acea persoană în stare de smintire de minte, decât atunci când interdicțiunea ei a fost pronunțată sau cel puțin cerută pe când trăia, sau când dovada smintirii minții rezultă din chiar cuprinsul actului atacat;

Considerând că, întrucât nu se face nici o deosebire, articolul 449 cod. civil se aplică nu numai când stabilirea facultăților intelectuale ar fi o stare continuă, dar și când ar fi avut loc numai în momentul facerii actului; — că, de altfel, nici nu era de trebuință să se introducă în lege și o a treia excepțiune, pentru că dacă smintirea minții a fost numai accidentală, desigur că, în acest caz, persoana care făcea actul îndată ce-și căpăta uzul rațiunii ar fi cerut singură anularea actului, sau ar fi lăsat să subsiste și, în acest caz, voința sa s'ar fi manifestat pentru menținerea actului; — că, în specie, se constată că defuncta Paulina S. Petrescu a mai trăit vreo patru luni după autentificarea actului de vânzare în cestiune, așa că ar fi avut destul timp să revină și să ceară desființarea acelu act;

Considerând că, odată ce nu se face nici o deosebire în art. 449 cod. civil, între smintirea de minte accidentală și cea continuă, urmează că singurele probe de smintirea minții admise după moartea

unei persoane sânt cele deduse din interdicțiunea ei sau din cererea interdicțiunei, sau acelea cari rezultă din însuși actul făcut de acea persoană; — că fiind astfel, proba testimonială este inadmisibilă — altfel ar fi să se înlătore art. 446 cod. civil;

Considerând că, chiar în ipoteza când proba smințirii de minte s'ar putea face și după moartea aceleia care a făcut actul și în afară de cazurile prevăzute de art. 449 cod. civil, se constată în fapt că actul de vânzare intervenit între defuncta Paulina S. Petrescu și Maria G. Ionescu a fost autentificat de președintele tribunalului Ilfov secția de notariat, care, după ce a stabilit identitatea părților, le-a citit actul din cuvânt în cuvânt și în auzul lor, când ambele i-au declarat că acel act este făcut cu consimțământul lor, subscriindu-l; — că, în în asemenea împrejurări, dacă atunci magistratul care a instrumentat ar fi avut vreo temere că vânzătoarea Paulina S. Petrescu nu era întregă la minte, fără îndoială că s'ar fi oprit dela orice lucrare și astfel actul nu s'ar fi autentificat; — că, de aci rezultă că vânzătoarea era în întregimea minții ei în momentul facerii actului, mai ales că nici nu s'a adus vreo altă dovadă și nici nu există prezumțiuni, prezentându-se numai două certificate medicale, din care se constată că defuncta Paulina S. Petrescu a fost în spital și înainte și după facerea actului de vânzare; — însă din aceste acte nu rezultă că numita defunctă a suferit de vreo boală mintală;

Considerând că, din toate acestea, Curtea își formează convingerea că defuncta Paulina S. Petrescu era cu mintea sănătoasă la facerea vânzării, convingere care nu s'ar putea înlătura prin simple depozițiuni de martori;

Că, fiind astfel, proba testimonială invocată de apelanta Maria S. Petrescu, este și inadmisibilă și inutilă, prin urmare apelul său este neîntemeiat și ca atare urmează a fi respins;

Considerând că, în ceea ce privește apelul făcut de Maria Gh. Ionescu cu autorizațiunea soțului său, întrucât este respins apelul făcut de Maria S. Petrescu se găsește că este făcut fără interes;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată a apelantei Maria Gh. Ionescu, pe care Curtea în aprecierile sale o fixează la suma de cincizeci de lei;

Pentru aceste motive, respinge ambele apeluri.

Semnați: M. Gr. Ciocărdia, I. Coandă, N. N. Săulescu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN BRUXELLES

2 Aprilie 1913

SUCESIUNE. — VALORI MOBILIARE. — SUVERAN. — DOTATIA UNEI PERSOANE MORALE STRĂINE. — MOSTENITOR REZERVATAR. — REVENDICARE. — REDUCȚIUNE. — PROPRIETATEA PRIVATĂ A LUI «DE CUIUS». — PROBĂ. — ART. 920 URM. C. CIV. FR. (ART. 847 URM. C. CIV. ROM.).

STRĂIN. — PERSOANĂ MORALĂ STRĂINĂ. — LEGEA BELGIANĂ. — FONDAȚIE CREATĂ ÎN GERMANIA. — LEGEA GERMANĂ. — RECUNOAȘTERE ÎN BELGIA. — SCOPUL FONDAȚIUNELI. — ORDINE PUBLICĂ.

1° Acțiunea intentată de un moștenitor rezervatar în scopul de a face să se decidă că valorile mobiliare, atribuite de autorul său (în speță, un suveran) unei persoane morale străine, trebuie să fie cuprinse în succesiunea lui «de cuius», la al cărui patrimoniu privat ele nu au încetat de a aparține, persoana morală străină care le deține neavând existență juridică, și că, cel puțin, dacă acest din urmă punct ar fi contestat, ele trebuie să revină moștenitorilor donatorului, ca atingând rezerva acestora din urmă, este o acțiune în revendicare sau în reducere, iar nu o acțiune în restituire de bunuri încredințate cu titlu de depozit; așa încât, reclamantul trebuie să probeze dreptul de proprietate al autorului său, sub pedeapsa de a perde acțiunea.

2° În dreptul belgian, nu aparține particularelor de a constitui prin singura lor voință fundațiuni autonome, care să se bucure de un patrimoniu grevat de o afecțiune specială și perpetuă; nimeni nu poate crea o persoană morală în Belgia, fără învoirea puterii legiuitoare.

Această regulă nu implică că persoanele morale înființate juridic în străinătate nu pot fi recunoscute ca atare în Belgia, dacă nu sunt în opoziție cu ordinea publică, prin care trebuie să se înțeleagă numai ordinea publică națională.

3° Ordinea publică belgiană ar fi violată prin recunoașterea în Belgia a unei fundațiuni create conform prescripțiilor legii străine, atunci când această persoană morală ar urma să îndeplinească în Belgia scopul înființării sale.

În special, ordinea publică ar fi violată prin recunoașterea în Belgia a unei fundațiuni creată în conformitate cu prescripțiunile legii germane, în ducatul de Saxa-Cobourg-Gotha, atunci când, după intenția testatorului, cea mai mare parte din veniturile fundațiunii trebuiau să serve a asigura în Belgia, în anumite condițiuni, executarea unor lucrări de interes general, și când din împrejurările cauzei pare a rezultă că persoana morală de care e vorba a fost înființată sub scutul legii străine pentru a se sustrage de la obligațiunile impuse de legislația belgiană.

4° Statul independent Congo are o personalitate juridică autonomă care nu se confundă în nici un mod cu aceea a regelui Belgiei, suveran al acestui stat.

Astfel fiind, resursele trase de rege, suveran al Statului Congo, din posesiunile sale africane, încasările făcute și câștigurile realizate, sunt proprietatea Statului independent însuși, iar nu ale celuiuia care l-a guvernat.

(*Pand. fr. périod.* 1913. IV. 9).

Observațiune. — Succesiunea lui Leopold II al Belgiei a procurat practicei judiciare numeroase ocazii de decizii de mare interes. Dintre procesele ce această cesiune a provocat, acțiunea intentată de principesa Louisa a Belgiei, în revendicarea valorilor aparținând fundațiunii din Niederfüllbach, este aceea care a dat loc la dificultățile cele mai grave și cele mai neașteptate.

Extrema dificultate a acestei afaceri provenea din faptul că ea punea în cauză natura suveranității regelui asupra Statului Congo, drepturile respective ale suveranului în numele său personal și ca șef al acestui Stat, în afară de aceasta, o chestiune de probă foarte delicată și cu totul nouă, și în mod accesoriu în fine, punctul de a se ști dacă fundațiunea trebuia a fi recunoscută ca existentă în Belgia și dacă ea nu era contrară vreunei legi de ordine publică.

Acest din urmă punct care în instanță n'a jucat decât un rol accesoriu este cel mai juridic din toate și care a dat ocaziune d-lui A. Pillet, profesor la

facultatea de drept din Paris, de a discuta în examenul doctrinal ce însoțește publicarea susmenționatei deciziuni, interesantele chestiuni internaționale pe care le-a suscitată.

Aprobând Curtea din Bruxelles, în ce privește soluțiunea dată, d-l Pillet explică că constatarea existenței unei persoane civile într'o țară nu implică forjamente, pe cale de consecință, recunoașterea aceleiaș persoane în toate celelalte țări.

Pentru a fi astfel, trebuie ceva mai mult, intervenția unui principiu care ne arată că este de ajuns nașterea regulată a unei persoane civile pe teritoriul unui Stat, pentruca toate celelalte State să fie obligate a recunoaște, la ele, existența acestei persoane. Acesta este principiul respectului datorit, în raporturile națiunilor între ele, drepturilor regulat dobândite.

Personalitatea civilă a unei fundațiuni este evident un drept dobândit, când el a fost stabilit în conformitate cu legile locului unde această fundațiune a fost creată. Acest drept poate deci fi calificat ca drept regulat dobândit, și în virtutea necesităților comerțului internațional, trebuie a fi recunoscut în orice țară (A. Pillet, *Princ. de dr. intern. privé*, p. 206). Nu trebuie însă a se confunda două aspecturi care, în această materie așa de dificilă a regimului internațional al persoanelor civile, trebuie să fie întotdeauna deosebite cu îngrijire. Acestea sunt: capacitatea patrimonială a persoanelor civile și activitatea lor profesională. (V. Michoud, *La théorie de la personnalité morale*, t. 2. p. 344 urm.).

În această chestiune controversată, jurisprudența Curței noastre de casație e fixată de mult în sensul că o persoană morală străină nu poate exercita drepturi în România înainte de a fi recunoscută de puterea suverană a Statului român și singura autoritatea competentă este numai puterea legiuitoare. (Cas. I, *Dreptul* din 1898 No. 32 și alte decizii anterioare tot în acest sens. Vezi D. Alexandresco, t. I, ed. 2. p. 264 urm.; C. G. Dissescu, *Dreptul* No. 82 din 1895 și No. 3 din 1902; D. Negulescu, *Dreptul* No. 6 din 1901).

S. R.